

וְלֹא־תַחְרִיֵּה רַחֲמֵי, דְלִית תַּמָּן קוּשְׂיָא דְדִינָא. דְקוּשְׂיָא אִיהִי וְדַאי קוּשְׂיָא מִסְטָרָא דְדִינָא מִדַּת הַדִּין הַקָּשָׁה מְדָה דְדִינָא קוּשְׂיָא. וְכַד חֲזִי דַאֲתַקְשָׁה מִינָה הַלְכָה, אֲשַׁתְּדַל בְּפַקוּדֵינָן דַּעֲשֵׂה, וְיִתְעַר יְמִינָא בְּשִׂמְאֵלָא, רַחֲמֵי בְּדִינָא. דְּפַקוּדֵינָן דַּעֲשֵׂה הָא אִוְקְמוּהָ. (שְׁמוֹת ג טו) וְזֶה זְכָרִי דְאִיהוּ ו"ה עִם זְכָרִי רַמ"ח, מִסְטָרָא דְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם דְדַרְגָּה חֲסֵד כְּמָה דְאִוְקְמוּהָ (יִרְמִיָּה לֹא ב) אֲהַבַּת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךָ עַל כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֲסֵד. דְמָאֵן גָּרִים דַּאֲתַקְשָׂא מִינָה הַלְכָה דַּאֲעֵבֵר עַל חַד מִשְׁס"ה לֹא תַעֲשֵׂה, דַּאֲנֹן מִשְׁמַאֲלָא דַּאֲתַמַּר בֵּיהּ זֶה שְׁמִי עִם י"ה שִׁס"ה.

חֲמָרָא אֲתַקְרִי מִימִינָה. קוּלָא מִשְׁמַאֲלָא, וְהֵאִי אִיהוּ (שְׁמוֹת א) מְקַל וְחֲמָר. גְּזֵרָה שְׁוֵה מִסְטָרָא דַּעֲמוּדָא דַּאֲמַצְעִיתָא. וְהֵאִי אִיהוּ (שְׁמוֹת א יד) וְיִמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֲמָר וּבִלְבָנִים, בְּקַל וְחֲמָר וּבְכָל עֲבוּדָה בְּשָׂדֵה, בְּגִזְרָה שְׁוֵה. וְחֲמָרָא מִשְׁמַאֲלָא דְתַמָּן סֵטֵר סְמָא"ל דְאִיהוּ מְמוּנָה עַל לֹא תַעֲשֵׂה וְאִיהוּ חֲמָרָא מִסְטָרָא דַּאֲל אַחַר חֲמוּר.

קוּלָא מִימִינָא דַּאֲתַמַּר בֵּיהּ וּבִלְבָנִים בְּלַבּוֹן הַהַלְכָה. וְאִית דִּימָא הֲכִי חֲמָרָא מִימִינָא, דְתַמָּן חֲמוּר נוֹעַר, דַּאֲתַמַּר בֵּיהּ (חֲבִיקוּק ג טו) חֲמָר מִים רַבִּים. קוּלָא מִשְׁמַאֲלָא דְתַמָּן שׁוּר מוּעֵד דְנִזְיָקִין, דְאִיהוּ אָבִי אַבּוֹת דְנִזְיָקִין, אִיהוּ אֲשׁ דְגִיָּהֲנָם. אָבֵל חֲמוּר אִיהוּ אָבִי אַבּוֹת הַטְּמָאָה. וּבְגִין דַּא צְרִיךְ בֵּיהּ חֲמָר יִתִּיר, וְאֲתַמַּר בְּהוֹן (דְּבָרִים כֵּב י) לֹא תַחַרֵּשׁ בְּשׁוּר וּבְחֲמָר יַחְדוּ.

גְּזֵרָה שְׁוֵה דַּא עֲמוּדָא דַּאֲמַצְעִיתָא, דַּאֲפְלִיג בִּינֵיהּ מַחְלָקַת לְאַפְרָשָׁא בִּינֵיהּ, וְאִיהוּ שְׁוֵה בִּין יְמִינָא וּשְׁמַאֲלָא דְקַדְשָׁא. וּבְגִין דַּא מַחְלָקַת אִיהוּ עֲמוּדָא

שְׂאִין שָׁם קוּשִׁי שֶׁל הַדִּין. שְׁתַּקְשִׁיָּה הִיא וְדַאי קָשָׁה מִצַּד הַדִּין, מִדַּת הַדִּין הַקָּשָׁה, הַמְּדָה שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה. וּכְשֵׁרוּאָה שְׁמַתְקָשָׁה מִמְּנֵה הַלְכָה, מִשְׁתַּדַּל בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וְיִתְעַוֵּר הַמִּין בְּשִׂמְאֵל, רַחֲמִים בְּדִין. שְׁמִצְוֹת עֲשֵׂה הָרִי פְרֻשָׁה וְזֶה זְכָרִי, שֶׁהוּא ו"ה, עִם זְכָרִי רַמ"ח, מִצַּד שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, שְׁדַרְגָּתוֹ חֲסֵד, כְּמוֹ שְׁבַאֲרוּהָ אֲהַבַּת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךָ עַל כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֲסֵד. שְׁמִי גוֹרָם שְׁמַתְקָשָׁה מִמְּנֵה הַלְכָה? שְׁעֵבֵר עַל אַחַת מִשְׁלֹשׁ מְאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמֵשׁ לֹא תַעֲשֵׂה, שֶׁהֵן מִשְׁמַאֲל, שְׁנַאֲמַר בּוֹ זֶה שְׁמִי, עִם י"ה - שֹׁלֵשׁ מְאוֹת שְׁשִׁים וְחֲמֵשׁ.

הַחֲמָרָה נִקְרָאת מִימִינָה, הַקּוּל מִשְׁמַאֲל, וְזֶהוּ מְקַל וְחֲמָר (שְׁמוֹת א). גְּזֵרָה שְׁוֵה מִצַּד הַעֲמוּד הָאֲמַצְעִי. וְזֶהוּ וְיִמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה. בְּחֲמָר וּבִלְבָנִים - בְּקַל וְחֲמָר. וּבְכָל עֲבוּדָה בְּשָׂדֵה - בְּגִזְרָה שְׁוֵה. וְחֲמָרָה מִשְׁמַאֲל, שְׁשֵׁם הַצַּד שֶׁל סְמָא"ל, שֶׁהוּא מְמוּנָה עַל לֹא תַעֲשֵׂה, וְהוּא חֲמָרָה מִצַּד שֶׁל אַל אַחַר חֲמוּר. קְרָא מְלִיץ, שְׁנַאֲמַר בּוֹ וּבִלְבָנִים, בְּלַבּוֹן הַהַלְכָה. וְיֵשׁ שְׁהִים כְּף חֲמָרָה מְלִיץ, שְׁשֵׁם חֲמוּר נוֹעַר, שְׁנַאֲמַר בּוֹ (חֲבִיקוּק א) חֲמָר מִים רַבִּים. הַקּוּלָא מִשְׁמַאֲל, שְׁשֵׁם שׁוּר מוּעֵד שֶׁל נִזְיָקִין, שֶׁהוּא אָבִי אַבּוֹת שֶׁל הַנִּזְיָקִין, הוּא אֲשׁ הַגִּיָּהֲנָם. אָבֵל חֲמוּר הוּא אָבִי אַבּוֹת הַטְּמָאָה. וּמִשׁוּם זֶה צְרִיךְ בּוֹ חֲמָר יוֹתֵר, וְנַאֲמַר בָּהֶם (דְּבָרִים כֵּב) לֹא תַחַרֵּשׁ בְּשׁוּר וּבְחֲמָר יַחְדוּ. גְּזֵרָה שְׁוֵה זֶה הַעֲמוּד הָאֲמַצְעִי, שְׁמַחְלֵק בִּינֵיהֶם מַחְלָקַת לְהַפְרִיד בִּינֵיהֶם, וְהוּא שְׁוֵה בִּין מִין וּשְׁמַאֲל שֶׁל הַקְּדֵשׁ. וּמִשׁוּם זֶה